

بررسی تأثیر ساختار خانواده (فعال گرا ، امید به آینده) بر مشارکت اجتماعی دانشجویان (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه پیام نور همدان)

مهرداد حسین پناهی^۱

محمدباقر تاج‌الدین^۲

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۰۹/۰۱

تاریخ تصویب: ۱۳۹۳/۱۱/۰۵

چکیده

مسئله اصلی مشارکت اجتماعی در جامعه توانتری و دوره ای بودن آن است ، می توان بیان داشت که جامعه ما از مشارکت اجتماعی در سطح پایینی برخوردار است که این خود از چندین عامل پیروی می کند که یکی از مهمترین آنها نظام ساختار خانواده است چراکه خانواده پایه گذار جامعه و همچنین اولین کانون اجتماعی کردن فرزندان است . در تحقیق حاضر به بررسی تأثیر ساختار خانواده بر مشارکت اجتماعی دانشجویان دانشگاه پیام نور همدان در بین نمونه ۳۳۹ نفری به روش پیمایشی پرداخته شده است. چهارچوب نظری در این پژوهش از نظریه کنشی پارسونز شکل گرفته است. بدین سان پس از انجام بحث نظری و همچنین جمع آوری اطلاعات ، از طریق نرم افزار SPSS به تحلیل داده ها از دو روش همبستگی پیرسن و تحلیل واریانس در رگرسیون خطی پرداخته شده است ، نتایج به دست آمده پژوهش حاکی از این است که هرچه فعال گرایی خانواده افزایش می یابد از میزان مشارکت اجتماعی دانشجویان کاسته و هرچه امید به آینده افزایش می یابد بر مشارکت اجتماعی افزوده می شود.

واژگان کلیدی: ساختار خانواده، مشارکت اجتماعی ، فعال گرا و امید به آینده.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

^۱ - دانشجوی دکتری جامعه شناسی گرایش اقتصادی و توسعه دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز و مدرس دانشگاه علمی کاربردی فرهنگ و هنر شماره یک همدان Email: mehrdadpanahi58@gmail.com

^۲ - استادیار و عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شرق

مقدمه

اهمیت خانواده در سرنوشت فرد و اجتماع و کارکردهای گوناگون آن از یک سو و تأثیر تحولات اجتماعی از سوی دیگر در ده های اخیر بر ساختار اجتماع، اندیشه و رفتار انسان، تداوم نقش تربیتی خانواده را نمایان می سازد (هاربر: ۲۰۰۸، ۶۳۰-۶۱۸). در نظر جامعه شناسان از جمله امید خانواده از نهادهای اجتماعی است که اولین شالوده حیات جمعی به شمار می رود و موجب سلامت و استمرار بقای نوع بشر است، در انتقال میراث جمعی بشر نقش مهمی را بر عهده دارد و خانواده در شکل دهی نگرش انسان نسبت به زندگی اجتماعی، در هنجارمند ساختن افراد جامعه و پیشگیری از مشکلات و کاهش آسیب های اجتماعی نقش مهم و اساسی ایفا می کند (وینسنت و تام: ۲۰۰۰، ۳۱۷-۳۰۳).

خانواده به عنوان اولین نهاد مسؤول در تربیت افراد جامعه، و نگرش و عملکرد آنها تأثیری مسلم و فراگیر دارد. از نظر گی روشه (۱۳۶۹) و گیدنز (۱۳۷۶) شکل ارتباطات والدین، به عنوان الگوی مشخص بر روند شکل گیری شخصیت فرزندان عمل کرده و به عنوان یک نظام کارکردی در سطوح کلان، میانی و خرد با کارکردهای افزایش ثبات اجتماعی، تقویت روحی همبستگی و کاهش تعارضات گروهی، از بین بردن فرهنگ حاشیه نشینی، شکوفایی استعدادها و بروز خلاقیت، بسط ارزش های دموکراتیک، سهیم شدن در منابع قدرت و تقویت روحیه مسؤولیت پذیری همراه است. [رهنما با تأکید بر نقش کلیدی مشارکت در توسعه انسان محور، چهار کارکرد شناختی، اجتماعی، سیاسی و ابزاری برای مشارکت قائل است] (رهنما، ۱۹۹۹: ۲-۱۲۱).

مفاهیم خانواده به عنوان یک نهاد اجتماعی و مشارکت اجتماعی به عنوان یک مؤلفه اساسی زندگی اجتماعی و جامعه مدنی از موضوعات مهم جامعه شناسی به شمار می رود. مطالعه چگونگی روابط درونی در خانواده به عنوان نخستین عامل جامعه پذیری افراد با پدیده مشارکت اجتماعی، امر مهمی در جامعه شناسی خانواده می باشد. خانواده از دیدگاهی یک نشان یا نماد اجتماعی شمرده می شود و برآیند یا انعکاسی از کل جامعه است [ساروخانی، ۱۳۷۰: ۱۳۴].

[در واقع می توان خانواده را اولین نقطه تربیت اجتماعی و مهم ترین عامل نفوذ ارزش ها و هنجارهای جامعه در شخصیت افراد دانست] (وحیدا و نیازی، ۱۳۸۳: ۱۳۴). [در طی فرآیند جامعه پذیری هراندازه ساختار خانواده جنبه دموکراتیک داشته و سویه مشارکتی در آن بیشتر باشد، تفکر افراد هماهنگی بیشتری با مشارکت پذیری خواهد داشت. ریچارد میلر مدیر دانشکده زندگی خانواده دانشگاه بریگم یانگ می گوید: در خانواده سالم یک سلسله مراتب روشن بین والدین و فرزندان وجود دارد. پدر و مادر نقش هیأت مدیره و رهبر خانواده را بر عهده دارند. پدر نقش محافظ و مادر وظیفه پرورش را برعهده دارند (میلر: ۲۰۰۸، ۴-۱).

فرآیند مشارکت از این جهت، تغییرات اجتماعی حاصل از صنعتی شدن و مدرنیته، تأثیر شایانی بر ساختار خانواده و جایگاه اعضای آن داشته است. دگرگونی های اجتماعی و تحول در الگوهای زندگی جوامع شهری و ورود زنان به اجتماع، موجب تغییر و تحول در نگرش افراد در توزیع نقش ها و به تبع آن توزیع قدرت در خانواده شده است [مهودی و صبوری، ۱۳۸۲: ۲۹].

بررسی تأثیر ساختار خانواده (فعال گرا، امید به آینده) بر مشارکت اجتماعی دانشجویان (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه پیام نور همدان)

فرآیند مشارکت با تغییرات اجتماعی حاصل از صنعتی شدن و مدرنیته، تأثیر شایانی بر ساختار خانواده و جایگاه اعضای آن داشته است. دگرگونی های اجتماعی و تحول در الگوهای زندگی جوامع شهری و ورود زنان به اجتماع، موجب تغییر و تحول در نگرش افراد در توزیع نقش ها و به تبع آن توزیع قدرت در خانواده شده است [(مهدوی و صبوری، ۱۳۸۲: ۲۹)].

فلورین و واندرمن (۲۰۰۰) معتقدند شرکت کردن در جامعه از طریق مشارکت این مفهوم را می رساند که افراد برای زندگی آرمان دارند و نشان دهنده سلامت و بهزیستی افراد است. گامسون نیز استدلال می کند که مشارکت در جنبش های اجتماعی، رشد هویت شخصی را در بر می گیرد و نشان دهنده ی فرصتی برای درک خود است. طبق نظر هوگی و همکاران (۱۹۹۹) مشارکت در جامعه به جوانان فرصت بسط روابط اجتماعی با افرادی غیر از خانواده و همسالان را در موقعیت های مختلف اجتماعی می دهد و به آنها کمک می کند تا یک درک درست نسبت به خود و دیگران پیدا کنند و از این طریق هویت اجتماعی خود را تقویت نمایند» (نانی: ۲۰۰۷، ۱۰۰-۹۹).

هر ارتباطی که فرد در زندگی خود برقرار می کند شامل حمایت هایی است که از خانواده، دوستان و یا جامعه دریافت می کند و همه اینها مستقیماً سلامت او را تحت تأثیر قرار می دهند. مطالعات نشان داده اند که مشارکت اجتماعی پایین و فقدان حمایت اجتماعی اثرات منفی روی سلامت افراد دارد (هرزوغ: ۲۰۰۲، ۶۰۶). هاووس (۱۹۸۱) «حمایت اجتماعی را نوعی مبادله بین فردی می داند که پیوندهای عاطفی، کمک های مؤثر ابزاری، ارائه اطلاعات، اظهار نظر و ارزیابی دیگران را در بر می گیرد شافر، کوین و لازاروس (۱۹۸۱) هم با تأکید بر ادراکات ذهنی فرد، حمایت اجتماعی را عبارت می داند از ارزشیابی ها یا ارزیابی های فرد از اینکه تا چه حد یک تعامل یا الگوی تعاملاتی برای وی سودمند است (رستگار خالد، ۱۳۸۴: ۱۳۶).

از منظر جامعه شناسی مشارکت می تواند شکل ها و درجات گوناگون داشته باشد. نظریه های همکاری، همیاری، همبستگی، انطباق، سازگاری، پذیرش، انقیاد و شیفتگی، ایفای نقش اجتماعی و انجام وظایفی که با این نقش ها ملازمت دارند، مبین مشارکت معمولی و ارتجاعی گونه (بدیهه، در حال) در حیات اجتماعی است ایفای این نقش ها تجلی اراده انسان ها جهت تعلق به جمع و یکپارچگی و یگانگی با آن است (بیرو، ۱۹۶۳: ۲۵۷).

گسترش تحصیلات عالی در بین زنان و افزایش نسبت شهرنشینی، تغییرات گسترده ای رادر نظام روابط سنتی ایران به دنبال داشته است. زنانی که توانسته اند در بیرون از محیط خانه، به اشتغال پردازند، به طور نسبی به استقلال مالی دست یافته اند. حضور زنان در عرصه های اجتماعی و تأمین مالی بخشی از هزینه های خانواده از درآمد زنان، قدرت چانه زنی آنها را در خانواده بالاتر برده است. تجربه های مشارکتی زنان در امور خانوادگی بدون اعمال قدرت یک جانبه از سوی مردان، عرصه را برای افزایش قابلیت های آنها به منظور مشارکت هرچه بیشتر در اجتماع فراهم آورده است. از سوی

دیگر، این امر به پذیرش جایگاه های متفاوت اعضای خانواده نسبت به گذشته در ذهن مردان منجر شده است. به طوری که، مردان واگذاری بخشی از قدرت مطلقه ی خود را در خانواده به زنان کاملاً پذیرفته اند و خود نیز در امور داخلی خانه که به طور سنتی مخصوص زنان بود، مشارکت فعال دارند. نظر به اینکه مشارکت اجتماعی عامل تقویت همبستگی در شبکه های اجتماعی است، اهمیت و کاربرد آن پر رنگ تر شدن حضور افراد در فعالیت ها و تصمیم گیری های اجتماعی است که در بلند مدت موجب تعمیق روابط بین اعضای جامعه، افزایش احساس یگانگی، سعه صدر و تسامح و تساهل می گردد و در نتیجه به توسعه نهادهای مدنی و دموکراتیک خواهد انجامید. تعصبات قومی و قبیله ای کاهش خواهد یافت و سنت های ریشه دار محلی به سوی عام نگری هدایت و در صورت لزوم به نفع هنجارهای دموکراتیک اصلاح خواهد شد. وانگهی می توان انتظار داشت که بسیاری از اموری که اکنون دولت متصدی انجام آن است در قالب فعالیت های اجتماعی توسط خود مردم اداره شود و در عمل هم حجم دولت کاهش یابد و هم افراد از طریق سامان دادن به این امور دین خود را به کلیت اجتماع ادا نمایند (رهنما، ۱۳۷۷: ۲- ۱۲۱).

رشن (۱۹۷۴) در کتاب خود تحت عنوان بنیان های روانشناختی مشارکت در توضیح این تئوری معتقد است که انسان طبق اصل حسابگرانه درصد کاهش هزینه ها و افزایش پاداش (سود) می باشد. طبق تئوری مبادله ی مشارکت، مشارکت همانند یک بازار است که در آن افراد تصمیماتی را برای کسب سود بیشتر (پاداش) با هم مبادله می کنند. رشن در توضیح این تئوری معتقد است ایده ی پاداش برای تئوری مبادله هم در حوزه اجتماعی و هم سیاسی اهمیت اساسی دارد.

بر اساس این دیدگاه افراد در فرایندهای اجتماعی و اقتصادی شرکت می کنند که بتوانند در مشارکت خود بتوانند سه اصل زیر را تحقق بخشند:

- ۱) افزایش پاداش و کاهش هزینه ها
  - ۲) معقولانه بودن دستورالعمل های دولتی نسبت به هر قاعده ی دیگر از این نظر که سود و زیان آن قابل برآورد و قابل قبول باشد
  - ۳) تسهیلات و امکانات دولتی (عمومی) از نظر مقدار، کیفیت و توزیع ثابت باشد.
- السون معتقد است که انتخابات و شرکت افراد در آن بر منافع افراد تأثیر دارد و کنشگران علاقه مند هستند بر نتایج انتخابات تأثیر گذارند چراکه مشارکت همچون بازاری است که هر دو طرف خریدار و فروشنده طبق اصل اول و بدیهی اقتصادی (کسب حداکثر سود) با هم رفتاری حسابگرانه دارند از نظر السون مداخله و مشارکت افراد در مسائل سیاسی و اجتماعی و صرفاً " برای تأمین بخشی از نیازهای خود می باشد در الگوی السون و رشن عقلانیت در تبیین مشارکت نقش بسیاری دارد (رشن، ۱۹۷۴).

نقش و کارکرد اساسی مشارکت اجتماعی در سه سطح ایجاد شهروند برجسته، جامعه بهتر و شیوه حکومتگری مطلوب، می تواند به ارتباط تنگاتنگ مشارکت و مردم سالاری منجر شود. از یک طرف مشارکت می تواند در بستر جوامع مردم سالار تحقق یابد و از طرف دیگر به ایجاد یک جامعه مردم سالار

کمک می‌کند. چرا که از طریق ایجاد شهروندانی برجسته و فعال و گسترش هنجارهای تعامل و تعاون میان افراد و همچنین شیوه‌های مطلوب حکومتگری به گسترش مردم سالاری یاری خواهد کرد. البته باید توجه داشت که مشارکت‌های آگاهانه و مستمر و پایدار که در یک جامعه نهادینه شده‌اند، می‌تواند هدف فوق‌الذکر را تأمین کنند. کنشگرانی که چنین مشارکت‌هایی دارند در یک فرایند بازاندیشانه به بهتر شدن زندگی اجتماعی کمک می‌کنند، این نوع مشارکت بیشتر از آنکه از بالا و توسط حکومت تجویز شود ناشی از گروه بندی‌ها و شکل‌گیری اجتماعات خود جوش و داوطلبانه در میان اقشار مختلف اجتماعی است. یک جامعه که از پایین به گسترش شبکه‌های اجتماعی دامن می‌زند همواره موفق‌تر از جامعه‌ای است که این عمل از بالا به آن تجویز می‌شود، چگونگی شکل‌گیری فرایند مشارکت، و ناپایداری و اثرنگذاری بر فرایند توسعه و... آن را تبدیل به یک مسأله نموده است. شناخت این موضوع در جامعه ایران نیز اگرچه از منظر صاحب‌نظران و دولتمردان به دور نبوده است اما کمتر به وجوه متعدد آن توجه شده است. تحقق مشارکت مردم و دموکراتیک‌تر شدن ساخت اجتماعی همواره منوط به تصویب قوانین و اصلاحات ساختی شده است. آنچه که بیش از هر چیز از نگاه صاحب‌نظران و دولتمردان به دور مانده است توجه به زمینه‌های تدوینی افراد است که در جامعه مدنی شرکت می‌کنند به همین علت همواره شاهد مشارکت‌های مقطعی و ناپایدار در عرصه‌های مختلف بوده ایم. رشد و توسعه مردم سالاری در لایه‌های زیرین جامعه (به ویژه درون نهادهای جامعه‌پذیری) شاید در کوتاه مدت به دموکراتیک شدن عرصه‌ی عمومی و ساخت اجتماعی نینجامد اما تأثیرات درازمدت آن در این امر امکان‌ناپذیر است. از تفکیک تأثیر کوتاه مدت و بلند مدت به این نکته پی می‌بریم که در جامعه ایران همواره نوعی اراده وجود داشته است که خواهان مشارکت‌های مقطعی و کوتاه مدت بوده است، این امر پیوند مستقیمی با منافع اجتماعی یک گروه یا یک جناح خاص داشته است.

پژوهش حاضر در صدد است به این پرسش پاسخ دهد که ساختار خانواده (فعال گرا و امید به آینده) چه تأثیری بر مشارکت اجتماعی دانشجویان دارد؟ در تحلیل کنش در سطح خرد پارسونز معتقد است که هر عملی که از انسان سر می‌زد سه خصلت عمده دارد؛ خصلت ارگانیستی؛ یعنی هر کنش در جهت پاسخ به نیازهای زیستی است؛ خصلت شخصیتی؛ یعنی هر کنش تحت تأثیر شخصیت فرد است؛ و خصلت فرهنگی؛ یعنی هر کنش صبغه‌ی فرهنگی دارد و تحت تأثیر فرهنگ جامعه است.

پارسونز ارگانیسم رفتاری را - دارای سه گرایش هنجاری ارزیابی و ادراکی یا شناختی است - نخستین منشأکنش می‌داند، ارگانیسم وسیله‌ای که انسان به وسیله آن با محیط ارتباط پیدا می‌کند و کارکرد آن فراهم کردن عوامل تطابق انسان با محیط است. به نظر پارسونز، به دلیل اینکه نوزاد انسان در یک نظام فرهنگی متولد می‌شود این ارگانیسم در برخورد با فرهنگ و پذیرش مجموعه‌ی باورها، ارزش‌ها و هنجارهای نظام فرهنگی آنها را درونی می‌کند (از طریق زندگی در میان اعضای خانواده، کسب تحصیلات در گروه‌های آموزشی، یادگیری باورها و ارزش‌ها درباره‌ی فایده‌های مشارکت در امور اجتماعی و همکاری، و از این دست مفاهیم) و با درونی شدن ارزش‌ها و هنجارها، نظام شخصیتی

شکل می‌گیرد، که کارکرد آن هدف یابی است. وقتی نظام شخصیتی شکل گرفت، دیگر انسان نه از ارگانسیم بلکه از شخصیت خود پیروی می‌کند و شخصیت بر ارگانسیم مسلط می‌شود (روشه، ۱۳۷۷).
به عقیده پارسونز دو عنصر محیط فیزیکی و ارزش‌های غایی نیز بر کنش اثر می‌گذارد؛ محیط ارگانیک فیزیکی، تأثیرات محیطی را برای فرد فراهم می‌کند (نظیر امکانات موجود در هر خانواده، محله و منطقه‌ی زندگی مثل وجود سازمان‌ها و نهادهای مشارکتی، ارزیابی از وجود این امکانات و نبودن آن به عنوان منابع مشارکت) و ارزش غایی نیز نمادی ناظر بر آینده است (نیز امید به آینده و بهبود شرایط با فعالیت فرد).

در بین عناصر مطرح شده عنصری که میزان اطلاعات آن بالاتر باشد، کنترل بیشتری بر کنش دارد و آن را از بالا به پایین مورد توجه قرار می‌دهد؛ بر این اساس، محیط طبیعی، ارگانسیم رفتاری، نظام شخصیتی و نهایتاً ارزش‌های غایی به ترتیب کمتری اطلاعات و بیشترین انرژی را دارد از نظر پارسونز انسان در کنش خود آزاد است و کنش نیز گرچه تا حدی ارادی و اختیاری است ولی آزاد مطلق نیست و کنشگر تحت شرایط ساختاری در جامعه عمل می‌کند؛ بنابراین عوامل و شرایط سطوح کلان کنش انسان را مقید و مشروط می‌کند و نتیجه این است که انسان هرچند در اعمال خود مقید به شرایط اقتصادی اجتماعی و فرهنگی است ولی می‌تواند با کنش خود این ساختارها را تغییر دهد (کرایب، ۱۳۸۷: ۶۴-۵۱؛ انیزر، ۱۴۷۷: ۱۴۴-۱۴۱؛ توسلی، ۱۳۷۴: ۲۶۱-۲۳۷؛ پناهی، یزدان پناه، ۱۳۸۳: ۸۰-۷۹).

پارسونز منشأ هر رفتار را تمایلات نیازی می‌داند که طی فرایند اجتماعی شدن شکل می‌گیرد و انگیزه‌های کنش را می‌سازد. یک دسته از این تمایلات نیازی تمایلاتی است که کنشگران را وادار می‌کند در روابط اجتماعی شان به دنبال تأیید و عشق بروند و دسته‌ای دیگر، ارزش‌های ملکه ذهن شده است که شخص را وادار می‌کند معیارهای گوناگون اجتماعی فرهنگی را رعایت کند (روشه، ۱۳۷۷: ۱۶۹-۱۷۰).

پارسونز ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی را که در عمل، سازنده‌ی شرایط ساختی کنش‌اند، زیر عنوان متغیرهای الگویی دسته‌بندی می‌کند و منظور وی از متغیر انتخاب یک شق از دو شقی است که کنشگر باید یکی از آن دو را انتخاب کند. از نظر پارسونز ترکیب الگوها و جهت‌گیری‌های ارزشی، که به وسیله‌ی کنشگر در زمان اجتماعی شدن به دست می‌آید تا اندازه‌ی زیادی نتیجه‌ی کارکرد ساختار بنیادی جامعه و ارزش‌های مسلط نظام اجتماعی است؛ بنابراین از نظر وی هریک از عوامل ساختاری سطح کلان مانند اقتصاد، سیاست، اجتماع، فرهنگ و سطح توسعه به روش تأثیر گذاری بر ترکیب متغیرهای الگویی، مشروط‌کننده‌ی کنش است از سویی دیگر او معتقد است که کنش نیز به طور متقابل بر ساختار جامعه تأثیر می‌گذارد و تغییر دهنده‌ی شرایط ساختاری است این تغییرات در جهت تفکیک پذیری و انسجام نظام اجتماعی، شکل‌گیری ارزش‌ها و اجتماع عام و افزایش توان و ظرفیت تطابق جامعه با محیط صورت می‌گیرد (ریتزر، ۱۳۸۳: ۶۲).

در مورد ترکیب متغیرهای الگویی در جوامع مختلف پارسونز معتقد است که هرچه جامعه به طرف صنعتی شدن پیش می‌رود گرایش به جهت‌گیری جمعی در مقابل جهت‌گیری فردی، فعال‌گرایی در مقابل انفعال‌گرایی، خرد‌گرایی در مقابل عاطفه‌گرایی و عام‌گرایی در مقابل خاص‌گرایی بیشتر می‌شود.

بررسی تأثیر ساختار خانواده (فعال گرا، امید به آینده) بر مشارکت اجتماعی دانشجویان (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه پیام نور همدان)

داند به عبارت دیگر پارسونز خصوصیت جامعه مدرن را وجود عناصری چون عام گرایی، فعال گرایی، آزادی و عقل گرایی می داند (از کیا، ۱۳۷۹: ۹۷).

بر اساس نظریه پارسونز افراد مشارکت جو دارای ویژگی هایی چون عام گرایی، فعالگرایی، خرد گرایی و امید به آینده اند (روشه، ۱۴۷۷: ۱۹۱).

در ادامه با توجه به اهداف در بیان نظری در پژوهش حاضر دودهدف به قرار ذیل تعقیب می شود:

۱- بررسی تأثیر فعال گرایی ساختار خانواده ها بر مشارکت اجتماعی دانشجویان.

۲- بررسی تأثیر امید به آینده ساختار خانواده ها بر مشارکت اجتماعی دانشجویان

جدول شماره (۱): سنجش فرضیه ها با توجه به اهداف

ردیف	فرضیه	متغیر مستقل	سطح سنجش	متغیر وابسته	سطح سنجش	آزمون فرضیه
۱	به نظر می رسد فعال گرایی ساختار خانواده بر میزان مشارکت اجتماعی دانشجویان تأثیر معناداری داشته باشد.	فعال گرایی	فاصله ای	مشارکت اجتماعی دانشجویان	فاصله ای	همبستگی پیرسن و رگرسیون چند متغیره
۲	به نظر می رسد امید به آینده ساختار خانواده بر میزان مشارکت اجتماعی دانشجویان تأثیر معناداری داشته باشد.	امید به آینده	فاصله ای	مشارکت اجتماعی دانشجویان	فاصله ای	همبستگی پیرسن و رگرسیون چند متغیره

ابزار و روش

تحقیق پیمایشی بهترین روش موجود برای آن دسته از پژوهشگران اجتماعی است که علاقه مند به جمع آوری داده های اصلی برای توصیف جمعیت های بسیار بزرگی هستند که نمی توان به طور مستقیم آن ها را مشاهده کرد، با نمونه گیری احتمالی دقیق می توان گروهی از پاسخگویان را فراهم آورد که ویژگی های آنها منعکس کننده ویژگی های جمعیت بزرگ تر باشد (بی، ۱۹۸۳، ۵۶۸).

پیمایش ها انعطاف پذیرند، می توان در باره موضوعی معین سؤال های زیادی کرد و به نحو قابل توجهی در تحلیل ها انعطاف به وجود آورد و این امکان را به محقق می دهد که از مشاهدات واقعی خود به تعریف عملیاتی بپردازد. تحقیق پیمایشی از لحاظ کم هزینه بودن و میزان داده هایی که جمع آوری می شوند دارای امتیازهایی است. استاندارد کردن داده های جمع آوری شده نشان دهنده یکی از نقاط قوت تحقیق پیمایش است. (بی، ۱۹۸۳: ۵۷۶).

در این پژوهش ما از روش تحقیقی توصیفی (غیر آزمایشی) بهره می بریم. روش توصیفی مجموعه فعالیت هایی است که برای مشاهده مستقیم، حدس ها، فرضیه ها و نمودها صورت می گیرد. روش توصیفی خود شامل روش های پیمایشی، همبستگی، اقدام پژوهشی، بررسی موردی و علمی مقایسه ای است که ما از روش تحقیق پیمایشی (زمینه یابی) استفاده کردیم.

در این تحقیق از روش نمونه گیری تصادفی استفاده شده است برای اینکه مطمئن شویم نمونه انتخاب شده نماینده ی واقعی جامعه است نمونه را باید به صورت تصادفی از جامعه مورد نظر انتخاب کنیم نمونه گیری تصادفی نوعی نمونه گیری است که همه اعضای جامعه شانس برابری برای انتخاب شدن دارند، جامعه آماری یا جمعیت نمونه در این تحقیق کلیه دانشجویان دانشگاه پیام نور همدان هستند که تعداد آنها ۸۰۴۷ نفر می باشد از این تعداد با توجه به روش نمونه گیری کوکران تعدادی را (با توجه به کمبود امکانات، وقت، نیروی انسانی، هزینه و...) به عنوان نمونه ای که معرف جامعه آماری باشند به تعداد ۳۳۹ نفر با سطح ۰/۹۵ اطمینان انتخاب می کنیم. پس از تکمیل پرسشنامه ها، گردآوری داده ها و کدگذاری مقادیر گردآوری شده وارد برنامه SPSS می شویم. با استفاده از این برنامه آماری، می توانیم از آزمون های همبستگی پیرسون برای آزمون فرضیات واز آزمون های رگرسیون و تحلیل مسیر برای برازش مدل تحقیق استفاده کرد.

یافته های پژوهش :

آزمون فرض اول از پژوهش

فرض H: به نظر می رسد فعال گرایی خانواده ها بر میزان مشارکت اجتماعی دانشجویان تأثیر معناداری ندارد.

فرض H₁: به نظر می رسد فعال گرایی خانواده ها بر میزان مشارکت اجتماعی دانشجویان تأثیر معناداری دارد.

(ب) آماره ی آزمون

$$H_0 : \rho = 0$$

$$H_1 : \rho \neq 0$$

جدول شماره (۲): بررسی خطی یا غیر خطی بودن همبستگی بین میزان فعال گرایی خانواده ها با میزان مشارکت اجتماعی دانشجویان با استفاده از آزمون رگرسیون خطی

متغیرها	انحراف معیار	مقدار بتا	مقدار t	سطح اطمینان
میزان مشارکت اجتماعی	۱/۰۳۵	۲۰/۳۱۱	۱۹/۶۳۳	۰/۰۰۱
فعال گرایی خانواده ها	۰/۰۹۹	-۰/۳۲۱	-۳/۲۳۴	۰/۰۰۱

مقدار R	ضرب تعیین (R ^۲)	ضرب تعیین تعدیل شده	انحراف معیار برآورد (تخمین)
---------	-----------------------------	---------------------	-----------------------------

بررسی تأثیر ساختار خانواده (فعال گرا، امید به آینده) بر مشارکت اجتماعی دانشجویان (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه پیام نور همدان)

۴/۱۰۹

۰/۰۲۷

۰/۰۳۰

۰/۱۷۳

عامل مشترک (a)

فاصله اطمینان ۹۵٪		عامل مشترک		عامل مشترک غیراستاندارد		مدل
B برای		سطح اطمینان	مقدار t	استاندارد	خطای استاندارد	مقدار β
کران بالا	کران پایین			مقدار بتا		
۲۲/۴۶۳	۱۸/۲۷۶	۰/۰۰۱	۱۹/۶۳۳		۱/۰۳۵	ثابت ۲۰
-۰/۱۲۶	-۰/۵۱۶	۰/۰۰۱	-۳/۲۳۴	-۰/۱۷۳	۰/۰۹۹	افتتاح‌گرایی ۰/۳۲۱

عرض از مبدأ (ثابت = مقدار α = ۲۰/۳۱۱)

$$y = a + bx$$

شیب خط (β) = مقدار بتا = ۰/۳۲۱ - ۰/۰۹۹ (شاخص میزان فعال‌گرایی) شیب خط + عرض از مبدأ =

مشارکت اجتماعی

$y =$ متغیر وابسته (مشارکت اجتماعی دانشجویان)

$$y = +x$$

$x =$ متغیر مستقل (شاخص فعال‌گرایی)

جدول بالا بیانگر آن است؛ از آنجایی که مقدار آماره t به دست آمده در سطح اطمینان بیشتر از

کمینه‌ی قابل قبول آن (۰/۹۵) محاسبه شده است، بنابراین می‌توان خطی بودن پیوند بین متغیر مستقل و وابسته را تأیید نمود.

جدول شماره (۳): بررسی سنجش همبستگی بین شاخص فعال‌گرایی خانواده‌ها با مشارکت اجتماعی دانشجویان

دانشجویان

با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون

متغیرها	میانگین	خطای استاندارد	تعداد	مقدار P	میزان همبستگی (r)
مشارکت اجتماعی	۱۷/۰۴	۴/۱۶۶			
فعال‌گرایی خانواده	۱۰/۱۹	۲/۲۵۵	۳۳۹	۰/۰۰۱	-۰/۱۷۳

طبق اطلاعات جدول (۲)، مقادیر P محاسبه شده ($۰/۰۵ < ۰/۰۰۱$) کمتر از حد استاندارد می‌باشند

که نشانگر پایین بودن میزان خطا در اندازه‌گیری است و از سوی دیگر میزان همبستگی (-۰/۱۷۳) نیز نشانگر وجود همبستگی منفی بین این دو متغیر می‌باشد. بنابراین فرض H_0 رد و فرض H_1 تأیید

می‌گردد. یعنی می‌توان نتیجه گرفت که بین فعال‌گرایی خانواده‌ها و مشارکت اجتماعی آزمودنی‌ها، همبستگی متوسط و معنادار منفی وجود دارد و با افزایش میزان فعال‌گرایی خانواده‌ها، مشارکت اجتماعی دانشجویان کاهش می‌یابد.

این فرضیه همچنین توسط آزمون تحلیل واریانس در رگرسیون خطی، مورد سنجش قرار گرفته و نتایج به دست آمده، به قرار زیر بوده است:

جدول شماره (۴) : سنجش تفاوت مشارکت اجتماعی دانشجویان در سطوح مختلف میزان فعال‌گرایی خانواده-

ها

با استفاده از آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه

منابع تغییرات	درجه‌ی آزادی	مجموع مربع انحرافات (SS)	میانگین مربع انحرافات (MS)	مقدار F	سطح اطمینان (P.Value)
بین گروهی	۱	۱۷۶/۵۸۳	۱۷۶/۵۸۳		
درون گروهی	۳۳۷	۵۶۸۹/۷۵۳	۱۶/۸۸۴	۱۰/۴۵۹	۰/۰۰۱
کل	۳۳۸	۵۸۶۶/۳۳۶			

بر اساس اطلاعات جدول (۴) بر اساس مقدار F موجود در جدول مقادیر بحرانی در درجات آزادی ۱ و ۳۳۷ (۳/۸۶) که از مقدار F به دست آمده (۱۰/۴۵۹) کوچک تر می‌باشد و نیز از آنجایی که نمره‌ی P به دست آمده (۰/۰۰۱)، کوچک تر از مقدار استاندارد (۰/۰۵) می‌باشد ($P < ۰/۰۵$)، بنابراین می‌توان در سطح معنی‌داری $\alpha < ۰/۰۵$ نتیجه گرفت که تفاوت با اهمیتی در بین مشارکت اجتماعی دانشجویان، در سطوح گوناگون شاخص فعال‌گرایی خانواده آنان وجود دارد. به بیان دیگر، می‌توان نتیجه‌ی به دست آمده آزمون همبستگی پیرسون را پذیرفت. یعنی: فعال‌گرایی بر میزان مشارکت اجتماعی دانشجویان تأثیر معنادار منفی دارد.

آزمون فرضی دوم از پژوهش

الف) فرضیه‌ی آماری:

فرض H_0 : به نظر می‌رسد امید به آینده ساختار خانواده‌ها بر میزان مشارکت اجتماعی دانشجویان تأثیر معناداری ندارد.

فرض H_1 : به نظر می‌رسد امید به آینده ساختار خانواده‌ها بر میزان مشارکت اجتماعی دانشجویان تأثیر معناداری دارد.

ب) آماره‌ی آزمون

$$H_0 : \rho = 0$$

$$H_1 : \rho \neq 0$$

جدول شماره (۵) : بررسی خطی یا غیر خطی بودن همبستگی بین میزان امید به آینده ساختار خانواده‌ها با

میزان مشارکت اجتماعی دانشجویان با استفاده از آزمون رگرسیون خطی

متغیرها	انحراف معیار	مقدار بتا	مقدار t	سطح اطمینان
میزان مشارکت اجتماعی	۰/۷۶۱	۱۲/۳۱۳	۱۶/۱۸۷	۰/۰۰۱

بررسی تأثیر ساختار خانواده (فعال گرا، امید به آینده) بر مشارکت اجتماعی دانشجویان (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه پیام نور همدان)

امید به آینده ساختار خانواده‌ها	۰/۰۵۷	۰/۳۶۹	۶/۴۸	۰/۰۰۱
مقدار R	ضریب تعیین (R ²)	ضریب تعیین تعدیل شده	انحراف معیار برآورد (تخمین)	
۰/۳۳۳	۰/۱۱۱	۰/۱۰۸	۳/۹۳۴	

عامل مشترک (a)

مدل	عامل مشترک		مقدار t	سطح اطمینان	فاصله اطمینان ۹۵٪	
	مقدار غیراستاندارد	استاندارد			برای B	کران بالا
ثابت	مقدار β	مقدار بتا	۱۶/۱۸۷	۰/۰۰۱	۱۰/۸۱۷	۱۳/۸۱
انواع گرابی	مقدار	مقدار بتا	۶/۴۸	۰/۰۰۱	۰/۲۵۷	۰/۴۸۱

عرض از مبدأ (ثابت) = مقدار β = ۱۲/۳۱۳

$$y = a + bx$$

شیب خط (β) = مقدار بتا = ۰/۳۶۹ و ۰/۰۵۷ (شاخص میزان امید به آینده ساختار خانواده) شیب

خط + عرض از مبدأ = مشارکت اجتماعی

$y =$ متغیر وابسته (مشارکت اجتماعی دانشجویان)

$$y = +x$$

$x =$ متغیر مستقل (شاخص امید به آینده ساختار خانواده)

جدول بالا بیانگر آن است؛ از آنجایی که مقدار آماره t به دست آمده در سطح اطمینان بیشتر از

کمینه‌ی قابل قبول آن (۰/۹۵) محاسبه شده است، بنابراین می‌توان خطی بودن پیوند بین متغیر مستقل و وابسته را تأیید نمود.

جدول شماره (۶): بررسی سنجش همبستگی بین شاخص امید به آینده ساختار خانواده‌ها با مشارکت اجتماعی

دانشجویان با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون

متغیرها	میانگین	خطای استاندارد	تعداد	مقدار P	میزان همبستگی (r)
مشارکت اجتماعی	۱۷/۰۴	۴/۱۶۶			
امید به آینده ساختار خانواده	۱۲/۸۱	۳/۷۵۴	۳۳۹	۰/۰۰۱	۰/۳۳۳

طبق اطلاعات جدول (۶)، مقادیر P محاسبه شده ($0/05 < 0/001$) کمتر از حد استاندارد می‌باشند که نشانگر پایین بودن میزان خطا در اندازه‌گیری است و از سوی دیگر میزان همبستگی ($0/333$) نیز نشانگر وجود همبستگی بین این دو متغیر می‌باشد. بنابراین فرض H_0 رد و فرض H_1 تأیید می‌گردد. یعنی می‌توان نتیجه گرفت که بین امید به آینده ساختار خانواده‌ها و مشارکت اجتماعی آزمودنی‌ها، همبستگی قوی و معناداری وجود دارد و با افزایش میزان امید به آینده ساختار خانواده‌ها، مشارکت اجتماعی دانشجویان افزایش می‌یابد.

این فرضیه همچنین توسط آزمون تحلیل واریانس در رگرسیون خطی، مورد سنجش قرار گرفته و نتایج به دست آمده، به قرار زیر بوده است:

جدول شماره (۷): سنجش تفاوت مشارکت اجتماعی دانشجویان در سطوح مختلف میزان امید به آینده ساختار

خانواده‌ها

با استفاده از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه					
منابع تغییرات	درجه‌ی آزادی	مجموع مربع انحرافات (SS)	میانگین مربع انحرافات (MS)	F مقدار	سطح اطمینان (P. Value)
بین گروهی	۱	۶۵۰/۰۴۵	۶۵۰/۰۴۵		
درون گروهی	۳۳۷	۵۲۱۶/۲۹۱	۱۵/۴۷۹	۴۱/۹۹۶	۰/۰۰۱
کل	۳۳۸	۵۸۶۶/۳۳۶			

بر اساس اطلاعات جدول (۷)؛ بر اساس مقدار F موجود در جدول مقادیر بحرانی در درجات آزادی ۱ و $3337(3/86)$ که از مقدار F به دست آمده $41/996$ کوچکتر می‌باشد و نیز از آنجایی که نمره‌ی P به دست آمده ($0/001$)، کوچکتر از مقدار استاندارد ($0/05$)، می‌باشد ($P < 0/05$)، بنابراین می‌توان در سطح معنی‌داری $0/05 < \alpha$ نتیجه گرفت که تفاوت بااهمیتی در بین مشارکت اجتماعی دانشجویان، در سطوح گوناگون شاخص امید به آینده ساختار خانواده آنان وجود دارد. به بیان دیگر، می‌توان نتیجه‌ی به دست آمده آزمون همبستگی پیرسون را پذیرفت. یعنی: امید به آینده ساختار خانواده بر میزان مشارکت اجتماعی دانشجویان تأثیر معنادار مثبت دارد.

نتیجه گیری

در این پژوهش تلاش بر این بوده است که به مسأله‌ی مشارکت اجتماعی بپردازیم. موضوع مشارکت اجتماعی و پیامدهای آن برای سلامت و همچنین تداوم جامعه حائز اهمیت فراوانی است، زیرا انسان موجودی اجتماعی است و توانایی رسیدن به خواسته‌های خود را به صورت انفرادی ندارد. مشارکت اجتماعی از عوامل متعددی تأثیر می‌پذیرد که برخی از این عوامل نقش تعیین کننده تری در این خصوص دارد، که در این میان خانواده را می‌توان یکی از این عوامل به حساب آورد چراکه انسان‌ها در دامان خانواده رشد می‌یابند و با توجه به تربیت درون خانواده آماده ورود به اجتماع می‌گردند و اجتماعی می‌شوند در واقع افرادی که در جامعه دست به مشارکت اجتماعی می‌زنند باید در طی فرایند

بررسی تأثیر ساختار خانواده (فعال گرا، امید به آینده) بر مشارکت اجتماعی دانشجویان (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه پیام نور همدان)

اجتماعی شدن در نهادهای اولیه خصوصا خانواده مهیا و آماده ی این امر شوند. خانواده از آن حیث حائز اهمیت است که نهاد نخستین اجتماعی است و از درون خانواده است که اجتماع انسانی شکل می گیرد. نتیجه پژوهش در خصوص فرض اول از سؤال‌های پژوهشی یعنی تأثیر فعال‌گرایی بر مشارکت اجتماعی دانشجویان این چنین است که بین فعال‌گرایی خانواده‌ها و مشارکت اجتماعی دانشجویان، همبستگی متوسط و معنادار منفی وجود دارد و با افزایش میزان فعال‌گرایی خانواده‌ها مشارکت اجتماعی دانشجویان کاهش می‌یابد. این فرضیه همچنین توسط تحلیل واریانس در رگرسیون خطی مورد سنجش قرار گرفت و می‌توان در خصوص نتیجه به دست آمده بیان داشت که تفاوت با اهمیتی در بین مشارکت اجتماعی دانشجویان، در سطوح گوناگون شاخص فعال‌گرایی خانواده آنان وجود دارد به بیان دیگر می‌توان بیان داشت که فعال‌گرایی بر میزان مشارکت اجتماعی دانشجویان تأثیر معنادار منفی دارد. اما در خصوص فرض دوم از سؤال‌های پژوهشی یعنی تأثیر امید به آینده در ساختار خانواده بر مشارکت اجتماعی دانشجویان از طریق تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده چنین نتیجه‌گیری می‌شود که بین امید به آینده خانواده‌ها و مشارکت اجتماعی آزمودنی‌ها همبستگی قوی و معناداری وجود دارد و با افزایش میزان امید به آینده ساختار خانواده دانشجویان، بر میزان مشارکت اجتماعی آنان افزوده می‌شود. همچنین این فرض توسط تحلیل واریانس در رگرسیون خطی مورد سنجش قرار گرفت و با توجه به آن می‌توان بیان داشت که تفاوت با اهمیتی در بین مشارکت اجتماعی دانشجویان در سطوح گوناگون شاخص امید به آینده ساختار خانواده آنان تفاوت با اهمیتی وجود دارد به بیان دیگر می‌توان نتیجه به دست آمده از آزمون همبستگی را پذیرفت و بیان داشت امید به آینده ساختار خانواده‌ها بر مشارکت اجتماعی دانشجویان تأثیر معنادار مثبت دارد.

پیشنادهای جانبی

- ۱ - تشویق جوانان جهت عضویت و شرکت در تشکلهای غیردولتی و آماده سازی آنها جهت مشارکت در امور مهم تر اجتماع.
- ۲ - غنی سازی محتوای آموزشی و پژوهشی دانشگاه‌ها و مراکز علمی آموزشی با رویکرد فرهنگ سازی و ارتقای دانش و مهارت دانشجویان جهت مشارکت اجتماعی.
- ۳ - آموزش زیربنای توسعه‌ی فرهنگی و اجتماعی است. خانواده‌ها با آگاهی از شیوه‌های مشارکت، چگونگی فعالیت در آن، نتایج و پیامدهای مشارکت اجتماعی می‌توانند با حضور خود میزان و شمول آن را ارتقا دهند.
- ۴ - اعتماد اجتماعی مؤلفه بسیار مهم در امر مشارکت است. اعتماد افراد نسبت به هم، اعتماد افراد نسبت به نهادها و دولت و بالعکس سبب توسعه و تعمیق مشارکت‌های اجتماعی می‌شود.

پیشنهادها برای محققین بعدی

- ۱- مطالعه در خصوص تقویت سرمایه اجتماعی جوانان، چراکه سرمایه اجتماعی از مؤلفه های اصلی مشارکت اجتماعی می باشد.
- ۲- مطالعه در خصوص برنامه های توانمندسازی جوانان به منظور ایجاد روحیه مشارکت جویی فعال و خود جوش.
- ۳- مطالعه در خصوص برنامه های توانمند سازی نهاد خانواده ، مدرسه و محیط به منظور رشد و پرورش روحیه مشارکت جویی فعال و خود جوش جوانان .
- ۴- مطالعه در خصوص توسعه کمی و کیفی سازمان های غیر دولتی جوانان در ابعاد اجتماعی ، اقتصادی و فرهنگی به منظور افزایش روحیه مشارکت جویی جوانان.
- ۵- مطالعه در خصوص تثبیت و ارتقای برنامه های مشارکت جوانان در ابعاد مختلف اجتماعی، فرهنگی و سیاسی.

بررسی تأثیر ساختار خانواده (فعال گرا، امید به آینده) بر مشارکت اجتماعی دانشجویان (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه پیام نور همدان)

منابع

منابع فارسی

- ۱ - ازکیا، مصطفی و غلامرضا غفاری. (۱۳۷۹). بررسی رابطه‌ی بین اعتماد و مشارکت در نواحی روستایی شهر کاشان. فصلنامه علوم اجتماعی. شماره ۱۷. تهران.
- ۲ - اعزازی، شهلا. (۱۳۷۶). جامعه شناسی خانواده با تأکید بر نقش ساختار و کارکرد خانواده در دوران معاصر. تهران: انتشارات روشنفکران.
- ۳ - پناهی، امیر. (۱۳۸۳). ساختار قدرت در خانواده - مدرسه وبا تأکید بر مشارکت اجتماعی، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران.
- ۴ - دلاور (۱۳۸۶). مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی. انتشارات رشد.
- ۵ - روشه، گی. (۱۳۷۷). جامعه شناسی تالکوت پارسونز. ترجمه: عبدل حسین نیک گهر. تهران: موسسه انتشاراتی تبیان.
- ۶ - ریتزر، جورج. (۱۳۸۳). نظریه ها جامعه شناسی در دوران معاصر. ترجمه: محسن ثلاثی، تهران: انتشارات علمی، چاپ ۸.
- ۷ - رهنما، مجید. (۱۳۷۷) مشارکت در نگاهی نوبه توسعه. تهران: نشر مرکز.
- ۸ - ذوالفقاریور، محبوبه. (۱۳۸۳). بررسی رابطه بین ساختار قدرت در خانواده با رضایت مندی زنان کارمندو خانه دار شهر تهران.
- ۹ - سارو خانی، باقر. (۱۳۷۰). جامعه شناسی خانواده. تهران: انتشارات سروش، چاپ اول.
- ۱۰ - عنایت، حلیمه. (۱۳۸۹). بررسی تأثیر اشتغال زنان بر روابط خانوادگی در شهر شیراز. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه شیراز.
- ۱۱ - کلدی، علی رضا. (۱۳۸۰). بررسی نگرش شهروندان از مشارکت در مدیریت شهری مطالعه در منطقه ۷ تهران. دانشکده علوم بهزیستی و توان بخشی، تهران.
- ۱۲ - کریمی، داوود. (۱۳۸۷). تأثیر ساختار قدرت در خانواده بر مشارکت اجتماعی دانشجویان دانشگاه قم. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه قم.
- ۱۳ - لاجوردی، هاله. (۱۳۷۶). قدرت در خانواده همراه با پژوهشی در ساختار قدرت در خانواده. تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران.
- ۱۴ - مهدوی، محمد صادق و صبوری خسرو شاهی، حبیب. (۱۳۸۲). بررسی ساختار توزیع قدرت در خانواده، مجله مقالات زنان شماره ۲.

منابع انگلیسی

- ۱-Bates, A. kristian, Christopher D. Bader and F.Carson menken (۲۰۰۳) "familystructure, power – control theory and Deviance. Western criminology Review ۴(۳).p.p ۱۷۰ – ۱۹۰. (w.w.w googl .com).
- ۲- Collins , randall, (۱۹۹۳), conflict socialigy; toward on explanaatory science, new york akademik.

- ۳- Cicognani . Elvira& Pirini, Claudia & Keyes, Corey & Joshanloo, Mohsen & Rostami, Reza & Nosratabadi, Masoud, (۲۰۰۷), **Social Participation, Sense of Community and Social Well Being: A Study on American, Italian and Iranian University Students**, Springer Science, Business Media B.V.pp۹۷-۱۱۲
- ۴- Hegen,EE,(۱۹۶۲) **on the tehory of sosisl change , how economic growth begin dorsay pross home wood.**
- ۵- Harber(۲۰۰۸),**democracy,development an education ;working with the Gambian inspectorate**, Internations Journal of education Development, ۲۶
- ۶- Vincent, Tom, L (۲۰۰۰), **Hom, School Relation ship: Deswamings of disciplinary mechanism, In Ball, s.j, Sociology of education: Major themes**. London: Routlesge palner
- ۷- Olson,david,h.(۱۹۶۹),**the measurement of family pover by self & behavioral metods,journal of marriaje and the family** . vol ۳ p: ۵۴۵-۵۵۰ .
- ۸- Parsons , talcoot, **the social system**, new york, free press, v.p.xv.w(۱۹۵۱).
- ۹- Sidanius, Jim & Pena, Yesilernis (۲۰۰۱) **“The Gendered Nature of Family structure and group - based Anti – egalitarianism .A Cross national Analysis.**

